

§ 83

Dnr 2023.3355

Verksamhetsplan 2024

Direktionens beslut

Direktionen beslutar att anta förslag till Verksamhetsplan 2024.

Beskrivning av ärendet

Direktionen ska för varje år besluta om en verksamhetsplan för miljöförbundets verksamhet. Verksamhetsplanen består av textdel samt en redovisning av fördelningen av timmar som planeras för tillsyn.

Underlag

Tjänsteutlåtande daterat 2023-11-23

Bilaga

Verksamhetsplan 2024
VP-dokument (redovisning av timmar)

Justerandes sign	Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	------------------	--	--------------------

Datum
2023-11-23

Beteckning
2023.3355-1

Handläggare:
Charlotte Leander
0435-78 24 20
Charlotte.leander@smfo.se

Direktionen för
Söderåsens miljöförbund

Verksamhetsplan 2024

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att anta förslag till Verksamhetsplan 2024.

Beskrivning av ärendet

Direktionen ska för varje år besluta om en verksamhetsplan för miljöförbundets verksamhet. Verksamhetsplanen består av textdel samt en redovisning av fördelningen av timmar som planeras för tillsyn.

Bilaga

Verksamhetsplan 2024
VP-dokument (redovisning av timmar)

Charlotte Leander
Miljöchef/förbundschef

Verksamhetsplan 2024 Söderåsens miljöförbund

Antagen av Söderåsens miljöförbund 2023-12-12 § xx

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Söderåsens miljöförbund	sid 3
2. Övergripande mål och delmål	sid 4
3. Metod och resurs	sid 8
3.1. Behovsutredning	
3.2. Tillsyn och tillsynsplanering	
3.3. Uppföljning av mål och nyckeltal	
3.4. Personal	
3.5. Hur vi arbetar med service och kvalitet	
4. Planerad verksamhet inom kontroll, tillsyn och miljöövervakning	sid 10
4.1. Livsmedel	
4.2. Åldersbegränsade varor	
4.3. Animaliska biprodukter	
4.4. Hälsoskydd	
4.5. Miljöskydd	
4.6. Förorenade områden	
4.7. Lantbruk	
4.8. Små avlopp	
4.9. Miljöövervakning, strandskydd, naturmiljö mm	
4.10. Tillsyn över vattenskyddsområden	
4.11. Sprängämnesprekursorer	
4.12. Renhållning	
5. Planerad verksamhet inom rådgivning, uppdragsverksamhet och stöd	sid 26
5.1. Energi- och klimatrådgivning	
5.2. Uppdrag för medlemskommunerna	
5.3. Stöd till medlemskommunerna	
6. Planerad verksamhet inom administration och internt stöd	sid 27
6.1. Administration och internt stöd	

1. Söderåsens miljöförbund

Söderåsens miljöförbund är ett kommunalförbund som består av medlemskommunerna Klippan, Perstorp, Svalöv och Örkeljunga kommun. Förbundet bildades den 1 september 2009 och tog då över medlemskommunernas ansvar för myndighetsutövning inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt andra uppgifter som enligt lag skall fullgöras av kommunala miljönämnder. Förbundet har också en viktig roll som stöd åt medlemskommunerna och ska besvara remisser från medlemskommunerna, bistå med expertkunskap, svara för information inom verksamhetsområdet samt delta i kommunernas krisberedskap. Vi kan också åta oss uppdrag som ansluter till vårt verksamhetsområde.

Vårt arbete kan indelas i tre huvudkategorier:

- Myndighetsuppgifter
- Stöd till medlemskommunerna
- Uppdrag för medlemskommuner

Denna verksamhetsplan styr myndighetsuppgifterna och stödet till medlemskommunerna. Uppdragens innehåll regleras i avtal med respektive uppdragsgivare.

Direktionen har fastställt övergripande mål, ekonomiska mål samt mål för personal.

Övergripande mål

Miljöförbundet skall verka för en hållbar utveckling, både i sin roll som stöd åt medlemskommunerna och i sin myndighetsroll.

Tillsynen ska vara riskbaserad och främst vara förebyggande.

Förbundet skall inom medlemskommunerna bedriva en effektiv och rättssäker myndighetsutövning. Verksamheten skall kännetecknas av kunskap, tydlighet och ett gott bemötande.

Ekonomiskt mål

Avgifter (timtaxan) för kontroll och tillsyn ska uppnå full kostnadstäckning.

Överskott på 1,5 % av omsättningen.

Mål för personal

Förbundet skall vara en arbetsplats där personalen trivs och känner stolthet över det vi presterar. Gemenskap, trygghet och arbetsglädje är grunden för ett gott arbete.

Alla medarbetare ska ges möjlighet till utveckling.

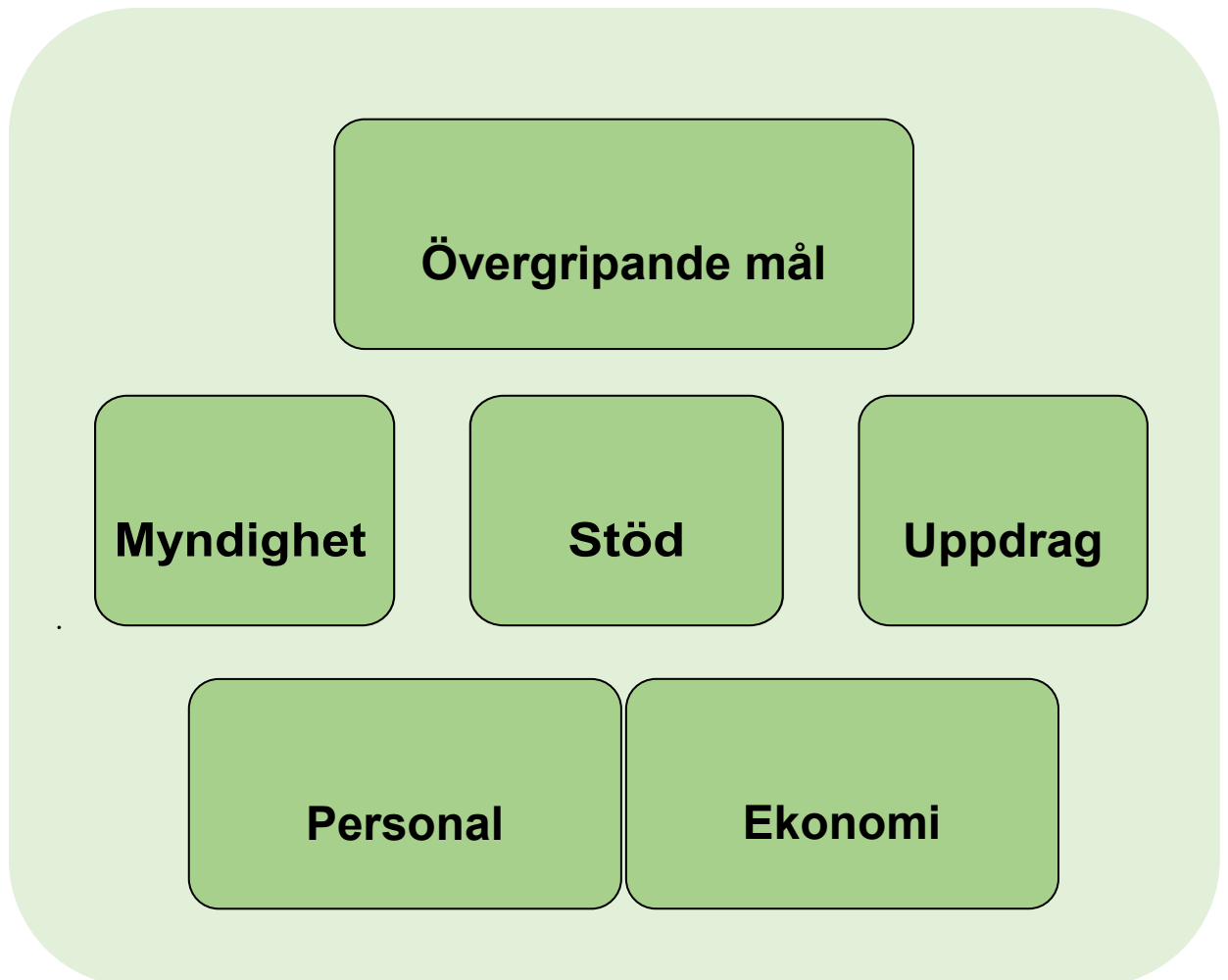
2. Övergripande mål och delmål

Det övergripande målet utgör det vi ska åstadkomma, ekonomi och personal är resurserna vi har att tillgå för detta.

För att nå det övergripande målet hållbar utveckling arbetar förbundet på tre olika sätt: som myndighet, som stöd och genom uppdrag för medlemskommunerna.

Målen för ekonomi och personal har brutits ner i delmål. Delmål har också tagits fram för myndighetsuppgifterna, stöd och uppdrag. Delmålen ska tillsammans ge en helhet som gör att vi når det övergripande målet.

Genom indikatorer för varje delmål förtydligar och preciserar vi ytterligare, det ger oss också en möjlighet att följa upp och mäta hur vi uppfyller varje delmål.

Övergripande mål

Miljöförbundet skall verka för en hållbar utveckling, både i sin roll som stöd åt medlemskommunerna och i sin myndighetsroll.

Indikatorer

De 16 miljökvalitetsmålen, de nationella målen för livsmedelskontroll samt folkhälsomålen ska vara synliggjorda i förbundets verksamhetsplan.

Projekt och aktiviteter i verksamhetsplanen ska ha en tydlig koppling till dessa nationella mål och i förekommande fall kommunernas lokala miljömål.

Delmål för verksamhetens tre områden: Myndighet, Stöd, Uppdrag

Myndighet

1. Riskbaserad och förebyggande tillsyn

Indikatorer:

Verksamhetsplan som baseras på risk- och erfarenhetsbedömning finns för varje kalenderår.

2. Rättssäker och professionell myndighetsutövning

Indikatorer:

Kunderna ska uppleva ett respektfullt och gott bemötande.

Beslut skall vara välgrundade, motiverade och tydligt formulerade.

Alla bedöms lika inför lagen. Risk för jäv och opartiskhet får inte förekomma inom förbundet. Finns det risk för jäv i något myndighetsärende så uppdras till annan kommuns miljönämnd att utföra arbetet.

Överklagade ärenden ska inte underkännas av högre instans på grund av formella felaktigheter i prövningen.

3. Handläggning av ärenden ska ske så snabbt, enkelt och billigt som möjligt

Indikatorer:

Handläggningstiden ska normalt inte överskrida tiden som anges enligt SKR:s underlag för taxa.

Skriftliga rutiner samt beslutsmallar ska finnas för alla vanligt förekommande ärenden.

Stöd

1. Medlemskommunerna ska få stöd och närvaro inom förbundets sakområde

Indikatorer:

Förbundet skall delta i kommunernas fysiska planering

Förbundet skall bistå kommunerna i deras krisberedskap

2. Företag och enskilda ska erbjudas samma service som om myndigheten var inordnad i kommunen

Indikatorer:

Söderåsens miljöförbund ska ha minst 70 NKI i SKR:s undersökning INSIKT.

Uppdrag

1. Genom uppdragen ska förbundet hjälpa till att utveckla kommunernas miljöarbete

Indikatorer:

Varje kalenderår ska det finnas en aktuell plan för uppdragsverksamheten i de medlemskommuner som anlitar miljöförbundet.

Delmål för våra resurser: Personal och Ekonomi

Personal

1. Stolthet, gemenskap, trygghet och arbetsglädje

Indikatorer:

Ett strukturerat arbetsmiljöarbete utifrån arbetsmiljöpolicy. Rutinen för arbetsmiljöarbetet följs, som bl.a. innefattar årlig handlingsplan och skyddsron.

Sjukfrånvaron hos förbundets medarbetare ska som målsättning (kort respektive långtid) inte vara högre än 3 %.

Personalomsättning ska inte vara högre än 10 % exklusive pensionsavgångar.

Medarbetarenkäter och lönekartläggning ska genomföras.

2. Utveckling

Indikatorer:

Kompetensförsörjningsplan skall finnas.

Tid för kurser läggs in i personliga verksamhetsplanen.

Ekonomiska mål

1. Effektiv organisation och arbetssätt

Indikatorer:

Ett strukturerat arbete med den interna kontrollen. Ett antal nyckeltal ska tas fram och följas upp.

Kontrollen utgörs av risk- och väsentlighetsanalys, plan för internkontroll, åtgärder samt återrapportering till direktionen.

Tidsåtgången som anges i behovsutredning och taxa grundas på SKR:s underlag.

Rutiner och skrivmallar ska finnas för frekventa ärenden.

2. Taxa och avgifter som baseras på självkostnad och kan jämföras med andra kommuner, företrädesvis inom Familjen Helsingborg

Indikatorer:

Beräkningsunderlag och ingående parametrar som kan jämföras.

3. Rättvist avgiftsuttag

Indikatorer:

Ordning på objektsregister i Vision så att alla verksamheter har korrekt klassning för årlig avgift.

Alla handläggare tillämpar taxan på samma sätt.

Fakturerar timavgift efter utförd tillsyn och handläggning enligt taxa.

Efter fakturering följer vi upp och driver in betalningen.

3. Metod och resurs

3.1 Behovsutredning

För 2024 togs en ny behovsutredning fram som speglar åren 2024 – 2026. Behovsutredningen är indelad i våra olika tillsynsområden och beskriver mängden verksamheter som betalar en årlig grundavgift inom livsmedelskontrollen och miljötillsynen, mängden tillsynsobjekt i övrigt och inkommande ärenden. Behovsutredningen beskriver speglar vårt planerade arbete utifrån de nationella miljömålen, folkhälsomålen och livsmedelsmålen, nationella och regionala tillsynsprojekt samt stöd till medlemskommunerna och uppdragsverksamhet. Med utgångspunkt i behoven har sedan en prioritering skett utifrån tillgängliga resurser och resulterat i en plan för tillsynen.

3.2. Tillsyn och tillsynsplanering

Tillsyn bedrivs för att säkerställa att lagstiftningen efterlevs. Detta är viktigt inte bara utifrån miljö- och hälsoskyddssynpunkt, utan även utifrån rättvisesynpunkt. Illegala genvägar ska inte löna sig! En annan viktig aspekt är miljöhänsyn som konkurrensmedel. Allt fler företag certifierar sig enligt ISO etc. och många får också krav från beställare för att kunna leverera sina varor.

Inom den löpande tillsynen arbetar vi om möjligt i projektför att på ett tydligare sätt koppla samman tillsynen med miljö kvalitetsmålen. Projekten utförs antingen inom ett geografiskt område eller tar sikte på en sakfråga.

Tillsynen ska vara riskbaserad. För alla tillsynsområden upprättas tillsynsplaner, som redovisar när en verksamhet/bransch kommer att få tillsyn och kontroll.

Tillsynsplanen baseras på den risk eller påverkan som verksamheterna kan ha, antingen utifrån en risk- och erfarenhetsklassning ner på företagsnivå som inom livsmedelskontrollen, eller på en mer övergripande risk för branschen som helhet.

För 2024 gäller följande förutsättningar

Miljöförbundet är bildat av fem kommuner, men sedan 1 januari 2023 återstår endast fyra kommuner då Bjuv lämnat samarbetet. Detta har påverkat förbundets ekonomiska förutsättningar, då gemensamma OH kostnader nu ska fördelas på en mindre verksamhetsvolym. Förbundets ekonomi har därmed kommit i obalans, samtidigt har inte någon ekonomisk kompensation skett från kvarvarande kommuner.

Med hänsyn tagen till befintliga resurser 2024 och de prioriteringar som krävts och som beskrivs inom varje verksamhetsområde bedöms miljöförbundet inte ha tillräcklig finansiering för att svara på remisser åt kommunerna eller annan andra viktiga uppdrag som är skattefinansierade. I stället fokuseras resurserna i större utsträckning på arbetsuppgifter som genererar intäkter.

3.3 Uppföljning av mål och nyckeltal

Verksamhetsplanen följs upp och redovisas för direktionen minst 2 gånger under året. Uppföljningen baseras till största delen på uppgifter som hämtas ur förbundets ärendehanteringssystem Vision. Mjuka frågor som personalens trivsel och hur vi uppfattas vad gäller service och tillgänglighet mäts via enkäter.

3.4 Personal

Under ett normalår är målsättningen att Söderåsens miljöförbund ska ha tillgängliga personalresurser motsvarande ca 24 årsarbetskrafter.

I dessa ingår då också energi- och klimatrådgivare för alla kommunerna. Utöver dessa kan projektanställning ske om behov föreligger och anställningen kan finansieras.

Inför 2024 har miljöförbundet i stort sett balans i personalresurserna.

3.5. Hur vi arbetar med service och kvalitet

Tillgänglighet

Vi ska ha hög tillgänglighet via e-post och telefon. E-post som innehåller klagomål, frågor eller där vi väcker ett nytt ärende ska få bekräftelse på att ett meddelande mottagits senast inom två arbetsdagar. Telefonsamtal ska under kontorstid alltid nå expeditionen eller någon handläggare på miljöförbundet.

Bra hemsida

Vi ska ha en uppdaterad hemsida. Blanketter och information ska finnas lätt tillgängligt.

Vara synliga

Vi ska ha regelbunden kontakt med företagare inom olika branscher genom företagsträffar, näringslivsträffar och dylikt i de olika kommunerna

Rättssäkerhet

Beslut som överklagas ska inte ändras av högre instans på grund av felaktig formell handläggning. De ska inte heller falla på att vi inte varit uppdaterade och inte tagit del av prejudicerande domar. Beslut och andra skrivelser ska vara motiverade och tydligt skrivna att mottagaren förstår innehållet.

Service

Vi ska ha ett serviceinriktat och respektfullt förhållningssätt. Som myndighet kan vi inte agera konsult, men vi ska ge råd inom ramen för tillsyn.

4. Planerad verksamhet inom kontroll, tillsyn och miljöövervakning

4.1. Livsmedel

Livsmedelskontrollen syftar till att människor ska få säkra livsmedel och inte bli sjuka av mat och dricksvatten som de konsumerar. De ska heller inte bli lurade av vad maten innehåller eller vad som står på menyn eller i annan livsmedelsinformation.

Mål för tillsynen

De gemensamma målen för den offentliga kontrollen inom livsmedelskedjan finns i Sveriges nationella kontrollplan. Det finns fyra övergripande mål:

- Konsumenterna får säkra livsmedel, inkl. dricksvatten, som är producerade och hanterade på ett acceptabelt sätt. Informationen om livsmedlen är enkel och korrekt.
- De livsmedelsproducerande djuren och växterna är friska och utgör inte någon allvarlig smittorisk.
- Verksamhetsutövarna i livsmedelskedjan får råd, service och en kontroll med helhetssyn som underlättar deras eget ansvarstagande.
- De samverkande myndigheterna tar ett gemensamt ansvar för hela livsmedelskedjan, inklusive beredskap.

De övergripande målen är nedbrutna i fokusområden med operativa mål som gäller för en treårsperiod. Från och med 2023 är nya operativa mål identifierade. De operativa målen gäller för 2023–2025 och ger en inriktning och prioritering av riskbaserade kontrollinsatser. Kontrollinsatserna och inriktningarna för den kommande treårsperioden fokuserar mycket på första ledet i livsmedelskedjan så som industrier, grossister och importörer, utöver det finns det även kontrollinsatser som berör hela livsmedelskedjan till slutkonsument. Kontroll enligt de operativa målen är en del av den planerade kontrollen och kontrolleras löpande i våra berörda anläggningar.

För att uppnå de övergripande nationella målen utför miljöförbundet kontroller av samtliga registrerade verksamheter i enlighet med vår kontrollplan. Kontrollen utgår ifrån de risker som finns och de erfarenheter som myndigheten har av verksamheten.

Den 1 januari 2024 träder Livsmedelsverkets föreskrift (LIVSFS 2023:2) om kontrollfrekvens i kraft. Hela 2023 har livsmedelsgruppen arbetat med att klassa om alla registrerade livsmedelsverksamheter enligt Livsmedelsverkets nya modell för kontrollfrekvens. Det innebär att gruppen inte längre utgår ifrån hur många timmar en verksamhet är klassad efter, för att veta hur ofta den ska besökas. Utgångspunkten ligger nu på vart i kedjan företaget befinner sig, om det är i producent- eller grossistledet eller i ledet med försäljning mot kund samt hur stort företaget är. Det är Livsmedelsverkets modell som anger hur ofta en verksamhet ska besökas per fem år och det kontrollintervallet ska miljöförbundet upprätthålla. En stor förändring är just att vi går ifrån treårsintervall och att vi får femårsintervall för små företag med få livsmedelsaktiviteter.

Några av de branscher som får mer kontroll än tidigare med den nya riskklassningsmodellen är vattenverk, livsmedelsbutiker och transportörer.

Ambitionen är att alla nyregistrerade anläggningar ska få ett första kontrollbesök inom en månad från att de startat. För att öka livsmedelssäkerheten är det viktigt att snabbt kontrollera nya anläggningar och få en dialog med verksamhetsutövarna.

Utöver de övergripande målen för livsmedelskontrollen har fyra fokusområden identifierats: säkert dricksvatten, mikrobiologiska risker, kemiska risker och information i livsmedelskedjan. Fokusområdena är gemensamma för hela livsmedelskedjan och för hela Sveriges livsmedelskontroll.

Det finns 17 operativa mål som berör kommunernas kontroll och ska delas upp på en treårsperiod. Under 2023 har miljöförbundet påbörjat tillsynen och samtidigt inventerat vilka mål som våra verksamheter berörs av. En del av målen utgår då vi inte har anläggningar som i tidigare led tillhandahåller eller producerar önskat livsmedel.

De mål miljöförbundet väljer under 2024 att arbeta med är följande:

- Operativt mål *nr 1 Mikrobiologiska och kemiska faror i dricksvattnet*
Beredningen av dricksvattnet är avgörande för att kunna producera ett säkert dricksvatten. För att kunna anpassa beredningen på bästa sätt krävs kunskap om de förutsättningar som finns på varje anläggning. I de nya dricksvattenföreskrifterna förtydligas producenternas ansvar när det gäller faroanalys och undersökning av råvattenkvaliteten. Syftet med målet är att kontrollera så att vattenverken har en faroanalys som beaktar såväl mikrobiologiska som kemiska faror, och tar hänsyn till resultatet av denna när beredningen utformas. Miljöförbundet kommer att kontrollera alla vattenverk som producerar mer än 100 m³ per dygn.
- Operativt mål *nr 5 Ekologiska livsmedel*
Alla aktörer som handlar med eller släpper ut ekologiska livsmedel på marknaden ska ha ett certifikat och vara anmälda till Livsmedelsverket. Detta är för att förhindra vilseledning och fusk på marknaden. Kontroll ska göras hos aktörer som har ekologiska livsmedel i sin verksamhet för att kontrollera om de har anmält sig till Livsmedelsverket och har ett certifikat när det krävs. Det finns undantag för anmälan och certifikat när försäljning sker direkt till slutkonsument. Kontrollen kommer att genomföras i butiker och på tillverkningsindustrier.
- Operativt mål *nr 10 allergena ingredienser i färdigförpackade livsmedel*
Livsmedel som innehåller allergena ingredienser behöver vara korrekt märkta för att allergiska och överkänsliga konsument ska kunna undvika livsmedel de inte tål och därmed undvika att drabbas av allvarliga allergiska reaktioner. Lagstiftningen har ett tydligt fokus på information om allergena ingredienser med regler om hur dessa ska märkas ut. Syftet är att kontrollera grossister som tar in utländska produkter till Sverige och att det finns en korrekt översättning på produkterna. Miljöförbundet har endast en verksamhet som ska kontrolleras.
- Operativt mål *nr 12 Kontroll av aktörer som släpper ut honung på marknaden*
All svensk honung ska kontrolleras i alla led i kedjan. Miljöförbundet tror att försäljning till konsument från butiker kommer utgöra fokus. Det finns även andra led så som industri och rekoringar där svensk honung kan finnas. I kontrollen ingår också kontroll av spårbarhet framåt och/eller bakåt hos den aktuella aktören. Syftet är att säkerställa att aktörer som släpper ut honung på marknaden har registrerat sin anläggning, i de fall verksamheten har en sådan organisation och kontinuitet att den kan anses vara ett livsmedelsföretag.
- Operativt mål *nr 16 Glykoalkaloider i potatis*
Kontrollen gäller för hela kedjan från odlad potatis till slutkonsument däribland förädling av potatis i tidigt led. Miljöförbundets kontroll kommer fokusera på detaljhandeln och deras förvaring av potatis. Miljöförbundet kommer även kontrollera grossister och huvudkontor som köper och säljer potatis. När potatisen utsätts för ljus bildas glykoalkaloider och potatisen blir

grön. Glykoalkaloider är en typ av gift som är farligt att förtära för konsumenten. Syftet med målet är att höja kunskapen om glykoalkaloider hos verksamheterna.

Verksamhetsplanen för 2024 är starkt reducerad för den tid som är skattefinansierad. Bortprioriteringar har gjorts för bland annat rökfria miljöer, marknader och festivaler samt en del rådgivning då vi har en uppdaterad hemsida. Livsmedelsgruppen har personalresurser för den verksamhet som är planerad för året.

Då livsmedelskontrollen har en ny riskklassningsmodell står fokus främst på livsmedelsverksamheter i tidigare led så som tillverkare, grossister och dricksvatten. Gruppen följer livsmedelsverkets kontrollprocess och god kontrollsed. Syftet med god kontrollsed är att det ska leda till en verkkningsfull, riskbaserad, rättssäker och mer likvärdig livsmedelskontroll som av företagarna upplevs som meningsfull.

Under 2024 ska livsmedelsgruppen komma in i den nya planeringen med den nya kontrollfrekvensen och att en del verksamheter ska besökas flera gånger än tidigare. Det kommer även att vara en del nytt i rapporteringen till Livsmedelsverket som alla inspektörer ska ta hänsyn till efter varje utförd kontroll.

Under 2024 kommer fokus på de små vattenverken fortsätta med att implementera nyheterna i dricksvattendirektivet och de förenklingar som kommit för dessa verksamheter. Verksamheterna behöver inte utföra lika många provtagningar och krav på faroanalys tas bort. Dricksvattenkontrollen kommer att fysiskt besöka de små vattenverken för att i kontrollen få en dialog om de nya förenklingarna samt att verksamheterna lättare kan ställa frågor.

Livsmedelsverket samordnar varje år nationella kontrollprojekt där landets kontrollmyndigheter bjuds in att delta. Miljöförbundets ambition är att delta i projekten i så stor utsträckning som möjligt då de förutom att höja kvaliteten i kontrollen även bidrar till kompetenshöjning hos personalen. Under 2024 kommer det pågå två projekt, det är operativt mål 16 om glykoalkaloider i potatis och operativt mål 12 om honung som miljöförbundet kommer att delta i.

Kontrollen för kontaktmaterialverksamheter startar ordentligt under 2024.

Kontaktmaterialverksamheter har till juli 2024 på sig att registrera sig som en anläggning och kommer under hösten eller efter registrering att få ett första besök. Det kommer att vara mycket nytt gällande både lagstiftning och processen i kontrollen både för verksamheterna och för våra inspektörer.

Kontrollen ute hos restauranger, pizzerior och gatukök kommer att koncentrera sig på olika grundförutsättningar gällande utbildning, skadedjur och termometrar med praktisk mätning och kalibrering.

Ute på livsmedelsindustrierna kommer det vara väldigt olika hur många besök verksamheterna kommer få, allt från ett besök till fyra besök under året. Våra industrier har fasta handläggare som lär känna verksamheterna, så där är det lite mer behovet som styr vad vi tittar på. Samtidigt ska kontrollen även fokusera på kontaktmaterial, personlig hygien och vissa kommer även få kontroll av datum för hållbarhet för sina producerade produkter.

Handläggning och tillsyn av köldmedia kommer från och med 2024 att ligga på en livsmedelsinspektör och inspektör för åldersbegränsade varor. Köldmedia går under miljölagstiftningen.

Övriga prioriteringar

Från och med hösten 2022 har livsmedelsgruppen börjat att skicka ut nyhetsbrev till alla registrerade livsmedelsverksamheter. Ambitionen är att fortsätta skicka ut nyhetsbrev under året trots att vi drar ner på den skattefinansierade arbetet, vi vet ännu inte hur många nyhetsbrev som kommer skickas ut under året. Vi anser att informationen är en viktig service till verksamheterna då vi informerar gällande vad som är på gång inom livsmedelskontrollen.

Bortprioriteringar

Inför 2024 har prioriteringar gällande den skattefinansierade arbetet gjorts.

Följande har tagits bort från verksamhetsplanen:

- Fuskkontroll, 60h
- Kontroll vid marknader och festivaler, 80h
- Samsyn inom gruppen och att gå två på kontroll, 50h
- Klagomål – obefogade, 50h
- Remisser, 30h
- Rådgivning, frågor och information 100h

Totalt har 370 timmar tagits bort.

Prioritering har legat på att ta bort de arbetsuppgifter eller tillsyn som vi gör där vi inte får in några avgifter. Vi kommer fortfarande ha kvar en del tid för fuskkontroll då det är ett krav från Livsmedelsverket att det ska finnas utrymme till utredning om misstanke uppstår. Vi kommer inte att gå ut på marknader och festivaler alls. Vi hoppas även med den uppdaterade hemsidan att fler kan ta till sig den informationen som finns och få svar på sina frågor eller funderingar så att gruppen inte behöver lägga lika mycket tid på rådgivning och frågor.

4.2. Åldersbegränsade varor

Området försäljningstillsyn utgör tillsyn av tobak, e-cigarett, tobaksfria nikotinprodukter, folköl i detaljhandeln och vissa receptfria läkemedel. Lagen om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter, alkohollagen, samt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel är alla skyddslagstiftningar. Huvudsyftet är att skydda konsumenterna, främst barn och unga, mot de skadeeffekter åldersbegränsade varor kan orsaka.

Under 2024 kommer gruppen att arbeta med tillsyn av e-vätskor enligt miljölagstiftningen och förordningen om kemiska produkter och biotekniska organismer. Vätskan som finns i e-cigarett och påfyllningsbehållare är giftig och skadlig. Miljöförvaltningen uppgift är att utföra tillsyn så att verksamheten som säljer produkterna har tillstånd hos Länsstyrelsen samt kontrollera bland annat att det finns piktogram, barnskyddad förslutning och information om faror. Kontrollen kommer att utföras på alla verksamheter som är anmäld för försäljning av e-cigarett.

Miljöförbundet arbetar med tillståndsprovning samt tillsyn av detaljhandel med tobak. Utöver det sker också tillsyn av detaljhandel med folköl, tobaksfria nikotinprodukter, elektroniska cigaretter och receptfria läkemedel. En viktig del i detta arbete är att se till så att handlarna följer lagen avseende åldersgränsen på 18 år. En annan viktig del av myndighetens arbete handlar om att förhindra oseriösa och illegala inslag i handeln.

Genom väl utförd och effektiv tillståndsprovning och kontroll av de olika områdena bedöms olämpliga handlare minska och handeln med ålderbegränsade varor sköts på ett mer tillfredsställande sätt.

För att uppnå de krav som ställs på myndighetens tillsynsarbete krävs att samtliga områden får tillsyn minst en gång per år. Inför året har nya taxor tagits fram och beslutats i medlemskommunernas kommunfullmäktige. Den stora förändringen i taxorna är att tillsynen kommer att debiteras genom efterhandsdebitering. Den tid som kontrollen ta kommer verksamheten att få betala för. Det innebär för miljöförbundet att tillsyn inte kommer att besvära skattekollektivet som det har gjort tidigare.

När det gäller tillsyn av tobak sker den i två steg. Tillsynen kommer, efter att tillstånd meddelats, omfatta yttre och inre tillsyn. Detta innebär i den inre tillsynen att vi ska bevaka och pröva ändringar i bolaget och verksamheten som kan komma att påverka tobakshanteringen. Detta kan röra ändringar i styrelser, ledande positioner och ägande samt ekonomisk skötsel. Ambitionen för 2024 är att den inre tillsynen ska utföras årligen för alla verksamheter som har ett tobakstillstånd. Detta innebär en mycket större och mer tidskrävande kontroll än vad vi lyckats utföra tidigare.

Under 2023 har det skett en del uppdateringar i vägledning, stödjande dokument och kontrollboken för ekonomisk granskning. Detta tar vi med oss in i 2024 och ser över samt implementerar om vi hittar nya kontrollpunkter i materialet.

Ute i den yttre tillsynen på åldersbegränsade varor kommer vi lägga fokus på kontroll av:

- Spårbarhet ett steg bakåt till leverantör
- Innehåll och utformning av e-cigaretter och påfyllningsbehållare
- Försäljning av folköl till märkbart berusade personer.
- Marknadsföring av tobaksfria nikotinprodukter
- Förvaring och hållbarhet för receptfria läkemedel
- Kontroll av att visa rutiner följs i verksamheternas egenkontrollprogram gällande receptfria läkemedel

Bortprioriteringar

Det som har prioriterats bort 2024 är tillsyn av rökfria miljöer. Kontrollen av rökfria serveringar och entréer sker vanligtvis i samband med livsmedelskontroller och vid kontroll av ålderbegränsade varor. Tillsyn av rökfria miljöer har prioriterats bort med 677 timmar för 2024.

Andra arbetsuppgifter som också har prioriterats bort:

- Frågor, rådgivning 50 h
- Remisser 8 h
- Samverkan och samsyn med polis m.m. 30 h
- Kontrollköp 100 h
- Medverkan i operativa brottsförebyggande råd

Totalt har 865 timmar prioriterats bort på grund av att vår budget inte har utrymme för skattefinansierat arbete.

Det finns risk för att det arbete som vi prioriterar bort ger negativa konsekvenser i samhället. Kontrollen av rökfria miljöer är viktig för att säkerställa att de som inte ska, bör eller vill utsättas för tobaksrök kan sitta på uteserveringar samt ta sig in och ut ur butiker och caféer utan att riskera

detta. Särskilt viktigt är det att skydda barn och ungdomar samt överkänsliga personer. Miljöförbundets bedömning är att det finns mycket att arbeta med på området rökfria miljöer. Bortprioriteringen riskerar att försämra efterlevnaden av rökförbudet och att det kan komma att riktas kritik mot miljöförbundet från Länsstyrelsen som är vår tillsynsmyndighet samt kommuninvånare och verksamheter. Den andra största negativa effekten är att vi inte kan utföra kontrollköp. Det medför att verksamheterna inte är lika noggranna med kontrollen av legitimation så att fler minderåriga får köpa ut och skapar ett beroende i tidig ålder. 2023 års resultat i kontrollköpen visar på mycket dåliga siffror i våra kommuner och det är viktigt för folkhälsan att arbeta med dessa frågor.

4.3. Animaliska biprodukter

Animaliska biprodukter (ABP) är produkter från djurriket som inte räknas som livsmedel (exempelvis djurkroppar, matavfall, äggskal, kadaver, päls och fjädrar eller stallgödsel). Syftet med kontrollen är att förhindra smittspridning samt att förhindra att livsmedelsavfall åter kommer in i livsmedelskedjan. Tillsynen samordnas med övrig tillsyn på de objekt som berörs.

De gemensamma målen för den offentliga livsmedelskontrollen inom animaliska biprodukter finns i Sveriges nationella kontrollplan 2022–2025. Det finns två övergripande mål:

- Alla kontrollmyndigheter utför riskbaserad kontroll och följer upp att avvikelser åtgärdas.
- Kontrollmyndigheten har verktyg och förutsättningar för en riskbaserad ABP-kontroll.

Kontrollen av animaliska biprodukter delas mellan lantbruksgruppen och livsmedelsgruppen. Lantbruksgruppen har tillsyn över primärproducenterna (första ledet i livsmedelskedjan) medan livsmedelsgruppen har tillsyn på objekt där de bedriver livsmedelstillsyn.

I kommunernas kontrollansvar ingår nedgrävning av animaliska biprodukter, utlämnande och transport av matavfall, kompostering av matavfall (utom på anläggningar godkända av Jordbruksverket), förvaring i primärproduktionen, förbränning i primärproduktionen (kadaverpannor), hantering av stallgödsel och andra organiska gödselmedel (exempelvis benmjöl) samt hela ABP-kontrollen på de livsmedelsanläggningar där kommunen ansvarar för livsmedelskontrollen.

Vi har bedömt att de största riskerna finns vid kadaverhantering, hantering av slaktrester och vid styckning av kött på livsmedelsanläggningar. Det finns också en risk för att livsmedelsanläggningar lämnar ut matavfall för utfodring av exempelvis vildsvin.

Lantbruksgruppen utför kontroll av animaliska biprodukter vid tillsyn på djurhållande gårdar inom den ordinarie tillsynen. Tillsyn sker också i samband med nedskräpningsärenden där kadaver påträffas i naturen.

Livsmedel kontrollerar förvaring och transport av ABP samt att dokumentation finns och är korrekt ifylld av verksamheten. Livsmedelskontrollen kommer i första hand att kontrollera hanteringen av animaliska biprodukter i samband med händelsesstyrda ärenden så som klagomål på slaktavfall, vid upptäckt av smitta eller vid tillfälliga strömavbrott i butiker som genererar större mängder förstörda kyl- och frysförvarade livsmedel.

Tillsyn

- Vid ordinarie lantbrukstillsynen på djurhållande gårdar görs även en kontroll av animaliska biprodukter.
- Kompostering av matavfall.

Bortprioriteringar

- Antalet tillsynsbesök på djurhållande gårdar har reducerats, vilket även reducerar ABP-tillsynen

Effekterna av detta kan bli att smittorisken ökar pga den minskande tillsynen.

4.4. Hälsoskydd

Hälsoskyddsarbetet syftar till att minska risker för olägenheter för människors hälsa. Hälsoskydd har sin utgångspunkt i miljöbalken som främjar en hållbar utveckling vilket innebär att nuvarande och kommande generationer kan leva i en hälsosam och god miljö.

Inför 2024 har en ny femårsplan tagits fram. Planen visar på hur ofta en bransch ska besökas samt vilket år tillsynen ska ske. Denna plan är ett levande dokument och kommer byggas på för varje år så att det finns en kontinuitet i tillsynen. Våra mål för tillsynen är att följa vår femårsplan, att vara med på Läkemiddelsverkets projekt och miljösamverkan Skånes projektgrupp om fastighetsägarens egenkontroll samt att utföra tillsyn på anmälningspliktiga verksamheter enligt tillsynsplan. Hälsoskyddsgruppen består av tre personer, dock blir inte gruppen fulltalig förrän i april då rekrytering tagit tid. Det kan innebära att prioriteringar behöver göras under året för att få ihop verksamheten.

Gruppen följer den nationella tillsynsstrategin för miljöbalkstillsynen. Syftet med strategin är att uppnå effektiv och likvärdig tillsyn nationellt. Tillsynsstrategin omfattar fyra år och nuvarande strategi pågår till 2025. Planen innehåller sju tillsynsområden vilket hälsoskydd är ett av dem. Fokus inom hälsoskydd är inomhusmiljö i bostäder, tillsyn av hygienisk verksamhet, bassängbad samt inomhusmiljö och egenkontroll i förskola och skola. Hälsoskyddsgruppen har arbetat enligt strategin sedan 2022 och utfört tillsynen för fokusområdena.

Under 2024 kommer tillsyn utföras på alla hygieniska verksamheter, inspektörerna kommer fokusera på oanmälda kontroller, fokus kommer att ligga på personlig hygien och städhygien. Vi kommer även att uppdatera vårt register så att det finns korrekt uppgifter till verksamhetsutövarna samt om de bedriver stickande och skärande verksamhet så att de är anmälda eller skickar in en anmälan allt enligt Socialstyrelsens vägledning samt den nya lagstiftningen från 2021. Exempel på verksamheter vi kommer besöka är massör, frisör, akupunktur med flera.

Enligt tillsynsstrategin ska vi arbeta med inomhusmiljö i bostäder. Det har vi gjort nu i fem år och ser att tillsynen verkligen behövs och gör nytta för människor. Gruppen kommer att fortsätta detta arbete med att huvudsakligen ta en kommun per år. Tillsynen gör att vi verkligen kan arbeta förebyggande och effektivt. Under 2024 kommer Klippans fastighetsägare att kontrolleras enligt indikationer som inkommit om dålig inomhusmiljö eller enligt ett urval. Det finns inte möjlighet att kontrollera alla fastighetsägare i hela kommunen.

Vi fortsätter även vårt arbete med att mäta bakgrundsstrålning i våra fyra kommuner. Under hösten 2023 fick alla kommuner nya mätinstrument. Vi har upprättat ett nytt samarbete med Klippans

räddningstjänst med kalibrering av mätinstrumentet. Bakgrundsstrålningen sker på sju punkter i kommunerna och utförs nu mer vart tredje månad på grund av det förhöjda säkerhetsläget.

Hälsoskyddsgruppen kommer under 2024 att delta i LäkeMedelsverket projekt, där fokus är kontroll av tatueringsfärger. Målet för projektet är att sprida tillsynen av tatueringsfärger i landet, öka kunskapen om reglerna hos ekonomiska aktörer och hos tillsynsmyndigheterna samt att öka regelefterlevnaden på produkterna på marknaden.

Vi kommer även att vara representerade i arbetsgruppen för fastighetsägarens egenkontroll som är ett projekt inom miljösamverkan Skåne där befintligt material för tillsyn och vägledning ska revideras.

Under 2024 kommer vi även att utföra tillsyn på vårdboende, bassängbad, förskolor, fritidsgårdar och strandbad.

Handläggning av inkommande anmälningsärenden och inkommande klagomål fortsätter löpande. Handläggning kommer att ske enligt framtagen prioriteringslista.

I miljöförbundets myndighetsutövning arbetar hälsoskyddsgruppen utefter några av våra 16 miljö kvalitetsmål samt nationella folkhälsomål. Det är tre miljömål som berörs i tillsynen, *god bebyggd miljö* när vi tittar på inomhusmiljö o bostäder, förskolor/skolor, *giftfri miljö* när vi tittar på kemikalieanvändning på tillsynsobjekt, inköp av produkter, *frisk luft* vid vedeldning, utdelning av infoblad, utredning av klagomål.

När vi ser till våra folkhälsomål kan vi beröra fyra av dessa, *det tidiga livets villkor* (likvärdig förskola av hög kvalitet), *kunskaper, kompetenser och utbildning* (lärandemiljö i skola), *boende och närmiljö* (boendemiljöer på jämlika villkor) och *levnadsvanor* (tillsyn av rökfria miljöer).

Övrig service

För att underlätta för våra verksamhetsutövare planerar vi att under året innan planerad tillsyn börja skicka ut informationsbrev. I informationsbrev kommer det att finnas upplysningar om oanmäld tillsyn och vad det innebär samt debitering och vad en tillsyn kommer kosta.

Bortprioriteringar

I behovsutredningen har vi identifierat nedanstående behov som har prioriterats bort, totalt 773 timmar.

- Gymnasium, 24 h
- Fotvårdare, 20 h
- Idrottsplatser utomhus, 40 h
- Gym och idrottslokaler inomhus, 30 h
- Säsongsbostäder, 30 h
- Tillfälliga boenden, 30 h
- HVB och asylboenden, 20 h
- Samlingslokaler, 30 h
- Samverkan med andra myndigheter, 20 h
- Rökfria miljöer, 529 timmar

Effekten av bortprioriteringen blir att det finns en risk för människors hälsa genom att brister i ventilation, hygienrutiner, smittskydd med mera inte upptäcks. Ofta är kunskapsnivån gällande risker för miljön och hälsa lägre hos dessa verksamhetsutövare än hos de som vi besöker årligen och

behovet av tillsyn och rådgivning är därför stort. Vi har utfört denna prioritering då femårsplanen togs fram efter att behovsutredningen sattes och omprioriteringar behövde göras.

Den största posten som har prioriterats bort är rökfria miljöer med 529 timmar. Det är skattefinansierat arbete och effekten med att inte bedriva tillsyn på rökfria miljöer blir att fler personer inklusive barn riskerar att utsättas för passiv rökning.

4.5 Miljöskydd

Miljöskydd handlar om att förbättra och trygga miljön utomhus och förhindra/förebygga utsläpp till mark, luft och vatten.

Aktuella miljömål och åtgärdsprogram

Tillsynen utgår från miljöbalken och syftar närmast till en god miljö. Som underlag för planeringen finns de nationella miljö kvalitetsmålen, den nationella tillsynsstrategin från naturvårdsverket och vattenmyndigheternas åtgärdsprogram.

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- God bebyggd miljö

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för att uppnå god status i sjöar och vattendrag.
Programmet har uppdaterats och gäller nu för 2022-2027:

I handlingsprogrammet trycks på att tillsynsplan och behovsutredning för miljöfarlig verksamhet som inkluderar små avlopp, vattenskyddsområden, förorenade områden, jordbruk, ska bidra till att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten beaktas i alla tillämpliga delar av miljöförbundets verksamhet så att miljö kvalitetsnormerna i förlängningen uppnås.

Vid planering skall prioriteras tillsyn av verksamheter som kan bidra till att miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten inte följs eller riskerar att inte följas. Tillsynen ska, där så är motiverat, säkerställa att de åtgärder som behövs för att minimera risken för att miljö kvalitetsnormerna inte uppnås vidtas av de verksamheter som är berörda.

Nationella Tillsynsstrategin

Löptiden för strategin har justerats till fyraårig och gäller för 2022-2025:

Under 2024 är tillsynsstrategin inriktad på tre huvudområden vad gäller industriell miljö tillsyn. Kontroll av att gällande tillstånd för verksamheten är ändamålsenliga eller om behov finns av omprövning. Hur verksamheterna arbetar med energikartläggning och energihushållning samt ett projekt inriktat på fordonstvättar och fordonsverkstäder.

Prioriteringar

Tillsyn sker enligt tillsynsplan, vilket innebär att alla företag som bedöms ha en hög risk för omgivningspåverkan besöks under året. Dessa verksamheter tilldelades mer än 8 timmars

kontrolltid i den klassningsmodell som fanns i den tidigare taxan. Övriga företag med besöks enligt olika intervall i tillsynsplanen. Tyngdpunkten för året ligger inom bilvård, avfallshantering samt verkstads-/kemisk industri men omfattar även verksamheter inom andra branscher. Inom flera av dessa branscher kan finnas verksamheter med utsläpp eller risk för utsläpp till vatten som kan påverka möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna. Denna inriktning kopplar därmed till Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram.

Inom den planerade tillsynen kommer vi 2024 fortsatt att lägga särskild fokus på om miljöbalkstillstånden fortfarande är relevanta för verksamheten. Detta kopplar till Naturvårdverkets nationella tillsynstrategi. Miljöförbundet planerar även att medverka i det nationella tillsynsprojekt som aviserats inriktat på fordonstvättar och fordonsverkstäder. Vid tillsynen kommer även fortsatt finnas fokus på verksamheternas grundläggande kunskap om sin dagvattenhantering. Detta för att hindra spridning av föroreningar till vattendragen vilket kopplar både till Naturvårdverkets nationella tillsynstrategi och vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2022-2027.

Miljöförbundet övergår till en taxa utan fastställda tillsynstimmar 2024 och viss tid kommer därför behöva läggas på att bygga upp en grund för bedömning av verksamheternas tillsynsbehov, såväl tid som frekvens, till framtida planeringsarbete.

Bortprioriteringar

Projekt - Kartläggning av timobjekt

Projektet med kartläggning av och tillsyn på verksamheter som ej finns i våra register prioriteras ner. Projektet bedömdes ha ett behov av 240 timmar för kartläggning samt ett första tillsynsbesök för 2024. Detta skulle möjliggöra kartläggning av storleksordningen 40 tidigare okända verksamheter. Det planerade utrymmet är sänkt till 100 timmar vilket ger begränsade möjligheter till ytterligare kartläggning. De verksamheter som skulle kunna kartläggas är troligen främst ej anmälningspliktiga (U-objekt) men det kan även finnas verksamheter som borde ha anmält sin verksamhet till Söderåsens miljöförbund (C-objekt).

Effekten av att projektet prioriteras ner är att vi inte får kunskap om vilka fler verksamheter som finns i kommunerna som vi borde bedriva tillsyn hos. Ofta är kunskapsnivån gällande risker för miljön lägre hos dessa verksamhetsutövare än hos de som vi besöker årligen och behovet av tillsyn och rådgivning är därför stort.

Remisser

I behovsutredningen har bedömts att det skulle kunna finnas ett behov av 278 timmar för besvarande av remisser. Detta handlar om remisser i samband med tillståndsansökan för miljöfarlig verksamhet, både sådana verksamheter där länsstyrelsen är tillsynsmyndighet och sådana där miljöförbundet har tagit över tillsynen. Utöver dessa kan det röra sig om ändringar av i tillståndspliktiga verksamheter. Miljöförbundet får även remisser från andra myndigheter såsom polisen.

Då detta arbete inte kan avgiftsfinansieras är det helt bortprioriterat för 2024. Konsekvensen är att vi saknar möjlighet att lägga vår lokala kännedom tills grund för prövningar. Vi saknar dessutom möjlighet att påtala sakförhållanden utifrån de erfarenheter vi vunnit genom tidigare besök på de verksamheter där vi har tillsynsansvaret och vi avhänder oss möjligheten att påverka villkorsutformning för dessa verksamheter och därmed möjlighet att påverka vad vi skall följa upp i tillsynen.

4.6 Förorenade områden

Tillsynen är en del av miljötillsynen och bedrivs både mot pågående och nedlagda verksamheter. I vissa fall finns det inte någon ansvarig för det förorenade området, exempelvis om verksamhetsutövaren har gått i konkurs eller om verksamheten lades ner innan 1969. Om objektet är prioriterat ur ett nationellt perspektiv kan den aktuella kommunen söka bidrag för undersökning och/eller avhjälpandeåtgärder. Gruppen för förorenade områden arbetar även med prövning och tillsyn av återvinning av icke-farligt avfall för anläggningsändamål.

Aktuella miljömål

- Giftfri miljö
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- God bebyggd miljö

Miljöförbundets arbete med förorenade områden utgår ifrån den nationella övergripande målsättningen att alla områden med mycket stor risk eller stor risk ska vara åtgärdade till 2050. Arbetet innefattar dels inkommande ärenden, dels av miljöförbundet initierade ärenden. Inkommande ärenden måste ofta prioriteras, men den egeninitierade tillsynen är troligtvis av större vikt ur miljösynpunkt eftersom den många gånger berör områden med större risk för miljön och människors hälsa, jämfört med inkommande ärenden.

Miljöförbundets egeninitierade arbete med förorenade områden utgår ifrån områdenas riskklassning enligt MIFO-metodiken (metodik för inventering av förorenade områden). Först och främst prioriteras objekt i riskklass 1 och 2 (mycket stor risk och stor risk). Miljöförbundet gör för varje objekt en bedömning av ansvarsfrågan och går sedan vidare med att ställa krav på undersökning och senare eventuell sanering. Om det inte finns någon ansvarig att kräva åtgärder av kan den aktuella kommunen ansöka om statliga medel.

Miljöförbundets mål för 2024 är att fortsätta jobba med det strategiska arbetet vad gäller den egeninitierade tillsynen.

Örkelljunga, Perstorp, Klippan och Svalöv har inkommit med inventeringar av nedlagda deponier enligt MIFO-metodiken. En preliminär riskklassning av dessa har gjorts av miljöförbundet och de deponier som placerades i riskklass 1 eller 2 har gått vidare till MIFO fas 2. Målet för 2024 är att följa upp de undersökningar som görs och ta ställning till om det finns behov av sanering, ytterligare undersökningar eller om en nedklassning är aktuell.

Prioriteringar

Prioritering av den egeninitierade tillsynen sker utifrån riskklass enligt MIFO. Inom samma riskklass görs prioritering utifrån Vattendirektivet.

Mål för tillsynen:

- Följa upp de pågående undersökningar som utförs när det gäller kommunernas deponier och vid behov ställa krav på åtgärder.
- Initiera inventering av prioriterade objekt enligt MIFO fas 2.
- Hantera inkommande ärenden om avhjälpande, masshantering och provtagning.

Inom förorenade områden bedömdes behovet för 2024 vara 2 147 timmar och vi har i den nuvarande planen 1 141 timmar. Det vill säga lite mer än 50 % av det identifierade behovet.

Då resurserna är mindre än behovet behöver vi prioritera inkommande ärenden. Initiering av MIFO fas 1 för objekt som inte inventerats bortprioriteras under 2024. Så länge de identifierade objekten inte inventeras, och därmed riskklassas, finns svårigheter att arbeta enligt det nationella målet att alla prioriterade objekt ska vara åtgärdade till 2050. Det antal objekt vi arbetar enligt idag (ca 3 objekt per år) är baserat på en uppskattning som kan ha över- eller underskattats.

Bortprioritering av den egeninitierade tillsynen innebär även att risken för eventuellt läckage av giftiga ämnen till mark och vatten ökar under den tid som miljöförbundet inte har resurser att ställa krav på undersökningar och åtgärder. Ansvarsfrågan riskerar även att bli svårare att utreda då ansvariga verksamhetsutövare kan hinna upphöra.

Det är också troligt att miljöförbundet inte heller kommer att hinna följa upp tillsynstips och klagomål i den omfattning som vore önskvärt för att vara säker på att inga gifter läcker ut i naturen.

4.7 Lantbruk

Lantbrukstillsynen handlar mycket om att minska det diffusa läckaget av växtnäringsämnen till yt- och grundvatten och att minska riskerna vid spridning och övrig hantering av kemiska bekämpningsmedel.

I tillsynen ingår också kontroll av EU:s regler för säkra livsmedel från jord till bord. Där ingår kontrollen av animaliska biprodukter och växtskyddsmedel i primärproduktionen.

Aktuella miljömål och åtgärdsprogram för miljöbalkstillsynen

Tillsynen syftar till en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl. Lantbrukstillsynen är också så en viktig del av vattenmyndighetens åtgärdsprogram.

Vi kommer att bedriva en del av vår tillsyn i projektform dom jordbruksverket driver tex - Växtnäring i jordbruket pågår (nov 2023 - höst 2024).

Samt tillsyn av återförsäljare bekämpningsmedel som pågår (2023 - 2025)

Miljömål

- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans och levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Ett rikt odlingslandskap
- Bara naturlig försurning

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för att uppnå god status i sjöar och vattendrag

- åtgärd 2: Kommunerna behöver bedriva tillsyn så att utsläppen av kväve och fosfor från jordbruk och hästhållning minskas samt att tillförseln av växtskyddsmedel minskar till vatten inom områden där det finns en risk för att miljökvalitetsnormerna för vatten inte kan följas på grund av sådan påverkan.

Ytterligare mål för kontrollen av växtskyddsmedel

Kontrollen syftar ytterst till att hålla maten vi äter, djurens foder och dricksvattnet fritt från växtskyddsmedelsrester (bekämpningsmedel).

De gemensamma målen för den offentliga kontrollen inom animaliska biprodukter finns i Sveriges nationella kontrollplan. Det finns två övergripande mål för växtskyddsmedel:

- Kontrollmyndigheterna ska ha rätt förutsättningar för att utföra en likvärdig och effektiv kontroll.
- Aktörerna ska följa reglerna så att växtskyddsmedel distribueras och hanteras på ett säkert sätt som inte medför risker för människors hälsa, djurs hälsa eller miljö.

Prioriteringar

Tillsyn sker enligt tillsynsplan, vilket innebär att alla företag med mer än 8 timmars kontrolltid ska få minst ett årligt besök, övriga företag med årlig avgift besöks enligt olika intervall i tillsynsplanen.

Vi bedriver också tillsyn bland annat över små och stora växthus, fiskodling och försäljning av bekämpningsmedel samt mindre lantbruk och hästgårdar.

Även tillsyn på täkter ingår här.

I lantbrukstillsynen ingår även prövning. Vissa lantbruk är anmälnings- eller tillståndspliktiga. Dessutom prövar vi bland annat tillstånd till kemisk bekämpning inom vattenskyddsområden och på vissa typer av ytor, tillstånd till gödselspridning inom och intill detaljplan och inom vattenskyddsområde, dispensansökningar från föreskrifterna om miljöhänsyn i jordbruket och tillstånd till djurhållning inom vattenskyddsområde (hantering och förvaring av ensilage och gödselmedel).

Lantbruksgruppen kommer också att prioritera att uppdatera vårt register. Vi har en känsla av att vi saknar verksamheter som borde finnas i vårt register.

Miljöförbundet bjuder regelbundet in till möten vid behov med LRF:s kommungrupper.

Mål med tillsynen

- **Prioriterad tillsyn**
Tillsynsobjekt över 8 timmar Totalt 739 timmar.
Timobjekt mindre lantbruk 500 timmar
- Löpande hantera inkommande handläggningsärenden. Totalt 482 timmar.
- Uppdatering av vårt register 60 timmar
- Miljöbladet-nyhetsbrev för lantbrukare

Övriga prioriteringar

Från och med våren 2022 har Lantbruksgruppen skickat ut miljöbladet som är ett nyhetsbrev med information om ny lagstiftning, information om oss på förbundet eller annat som kan vara av intresse till våra verksamheter. Ambitionen är att fortsätta skicka ut nyhetsbrev minst 2 gånger om året så att det blir en kontinuerlig service till verksamheterna med vad som är på gång gällande ny lagstiftning eller dylikt.

Bortprioriteringar

Det som prioriteras bort inom lantbruk är följande:

- Timobjekt lantbruk 172 timmar
- Tillsynsprojekt hästgårdar 3-10 hästar
- Projektillsyn på husbehovstäckter
- Remisser till kommuner och andra myndigheter 82 timmar.
- Kemikalietillsyn utifrån CLP-förordningen, 96 timmar.

Tillsyn av mindre objekt som vi besöker sällan eller inte besökt alls än är dock viktig eftersom dessa verksamhetsutövare ofta har lägre kunskapsnivå gällande risker för miljön jämfört med de som vi besöker årligen.

4.8 Små avlopp och avloppsreningsverk

Tillsyn av avloppsanläggningar handlar om att minska övergödningen av våra sjöar och vattendrag, samt att skydda grundvattnet och minska risken för smittspridning.

Aktuella miljömål, folkhälsomål och åtgärdsprogram

Tillsynen utgår från miljöbalken och syftar närmast till en god miljö. Den är också en viktig del av vattenmyndighetens åtgärdsprogram.

Miljömål som berör avlopp:

- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- God bebyggd miljö

Folkhälsomål som berör avlopp:

- Gott skydd mot smittspridning

Enligt Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram ska kommunerna prioritera tillsyn över miljöfarliga verksamheter som bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten inte följs eller riskerar att inte följas. Dessa verksamheter bidrar med utsläpp av prioriterade och särskilda förorenande ämnen, näringsämnen och syretärande ämnen så att miljö kvalitetsnormerna för vatten riskerar att inte följas. Detta rör verksamheter som bland annat avloppsreningsverk och små avlopp.

Prioriteringar

Miljöförbundet kommer i enlighet med tillsynsplanen bedriva tillsyn på 15 större avloppsreningsverk.

Under 2024 kommer det även läggas tid för tillsyn på ledningsnäten för det kommunala spillvattennätet. Denna tillsyn kommer fortsättningsvis ske årligen av omkring 3-4 ledningsnät per år. Under 2024 påbörjas arbetet med tillsyn på 3 ledningsnät med fokus på de ledningsnät som bräddar mest orenat avloppsvatten i dagsläget.

Därutöver är målsättningen att tillsyn ska bedrivas på omkring 225 fastigheters avloppsanläggningar under 2024. Tillsynen planeras främst bedrivas i följande områden:

- **Fastigheter med beteckningen Skäralid, Råröd, Allarp, Brandsberga, Ibsberga och Ljung, Klippans kommun:** Tillsynen gäller för dem som inte har blivit anslutna till det kommunala spillvattennätet. Området väljs på grund av närheten till Lilla Bäljane å, Skärån och Söderåsens nationalpark.

I samband med tillsynen kommer vi även kontrollera och ställa krav på att samtliga fastigheter som ingår i det kommunala verksamhetsområdet ansluter sig till spillvattennätet.

Arbetet med äldre förbud har historiskt nedprioriterats inom förbundets tillsyn. För att skapa mer rättvisa och trovärdighet för miljöförbundets arbete har denna prioritering nu omvärderats. Under 2024 kommer förbundet därför att avsätta mer tid för att se till att undermåliga anläggningar med befintliga förbud åtgärdas.

Utöver den tillsyn som omnämns ovan handlägger även avloppsgruppen ansökningar om nya avloppsanläggningar, C-anmälningar för nya avloppsreningsverk, ändringsanmälningar, anståndsansökningar, ansökningar om eget omhändertagande av latrin, ansökningar om glesare slamtömning, ansökningar om längre bytesintervall för fosforfilter samt besvarar frågor från allmänheten. Detta arbete utgör drygt hälften av gruppens planerade tid.

Verksamhetsmål för tillsynen 2024:

- **Tillsyn på små avlopp**
Tillsyn på 225 stycken små avlopp ska ske under året. Till dessa räknas även klagomål och tillsynstips.
- **Uppföljning av befintliga förbud**
Uppföljning av 30 stycken tillsynsärenden där avloppsanläggningen inte har åtgärdats och förbudet för användning av avloppet har trätt i kraft.
- **Tillsyn på avloppsreningsverk**
Tillsyn på 15 avloppsreningsverk med årlig tillsyn.
- **Tillsyn på ledningsnät**
Tillsyn på 3 ledningsnät med tillhörande pumpstationer.

4.9 Miljöövervakning, strandskydd, naturmiljö mm

- **Strandskydd**
Miljöförbundet har ansvaret för tillsyn av efterlevnaden av strandskyddsbestämmelserna inom Perstorp och Örkelljunga kommuner. Arbetsområdet kommer att vara lågt prioriterat under 2024. Det kommer inte att finnas utrymme för någon aktiv kartläggning inom gällande strandskyddsområde under året utan planerad tid är knuten till inkommande remisser och information om misstänkta överträdelser.

Arbetet har koppling till miljömålet ”Levande sjöar och vattendrag”. Sjöar och vattendrag utsätts för påverkan från många håll och många växt- och djurarter är beroende av att vattendrag får flöda fritt, och att vattenståndet kan variera naturligt. Detta kan komma i konflikt med vår önskan att bygga hus nära stranden. Arbetet har även koppling till miljömålet ”Myllrande våtmarker” då strandzonen innehåller en del av dessa våtmarker och till ”Ett rikt växt- och djurliv” då dessa miljöer kan innehålla en hel del av våra nationellt hotade arter.

Bortprioriteringar

Aktiv tillsyn rörande strandskyddsfrågor har helt fått prioriteras bort under 2023. Det rör sig om ett begränsat antal timmar (40 timmar) men effekten kan bli att det finns överträdelser med klar påverkan på naturmiljön som inte upptäcks.

4.10 Tillsyn över vattenskyddsområden

Grundregeln är att det är den myndighet som beslutar om ett vattenskyddsområde (vanligen Länsstyrelsen) som bedriver tillsyn över att skyddsföreskrifterna följs och att området är rätt skyltat. Miljöförbundet har tagit över denna tillsyn i vårt område.

Aktuella miljömål, folkhälsomål och åtgärdsprogram

Tillsynen utgår från miljöbalken. Samtidigt är vatten vårt viktigaste livsmedel, så tillsynen påverkar även folkhälsomålen. Den är också en viktig del av vattenmyndighetens åtgärdsprogram.

Miljömål:

- Grundvatten av god kvalitet
- Giftfri miljö

Folkhälsomål

- Goda matvanor och säkra livsmedel

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för att uppnå god status i sjöar och vattendrag

- åtgärd 5 c: Kommunerna behöver säkerställa ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen så att miljö kvalitetsnormerna för vatten följs. Kommunerna behöver särskilt bedriva systematisk och regelbunden tillsyn över vattenskyddsområden.

Prioriteringar

Det finns 13 vattenskyddsområden inom våra fem kommuner. En del av vattenskyddsområdena har tagits fram under 1970-talet och saknar eller har bristfälliga skyddsföreskrifter som inte uppfyller dagens krav. I Perstorp tog NSVA över driften av VA under 2020 och i Örkelljunga har driften tagits över från och med 1 januari 2021. Det innebär att en översyn pågår, och där har miljöförbundet en stöttande roll. Om behov finns så kommer miljöförbundet inleda en dialog med skyddsområdenas huvudmän om att uppdatera föreskrifterna.

Tillsynen över att skyddsföreskrifterna följs samordnas med miljötillsynen på de verksamheter som bedrivs inom vattenskyddsområdet.

Under 2024 kommer arbetet med att fungera som remissinstans/stöd för de vattenskyddsområden som fortsatt är under omprövning (Stenestad, Röstånga, Örkelljunga) och upphävande (Marieholm), samt handläggning av inkommande anmälningsärenden att prioriteras.

Bortprioriteringar

All aktiv tillsyn av vattenskyddsområden som inte är kopplad till tillsyn av verksamheter inom vattenskyddsområdet, har fått bortprioriterats inför 2024. Detta motsvarande 96 timmars arbete. Även miljöbalkstillsynen av vattenverken bortprioriteras, motsvarande 48 timmars arbete.

Reducerad tillsyn bedöms öka risken för otillåten och riskfylld verksamhet inom vattenskyddsområdena med följd risker för dricksvattenförsörjningen.

4.11 Sprängämnesprekursorer

Sprängämnesprekursorer är ämnen som kan bli explosiva vid kontakt med andra ämnen, exempelvis vissa gödningsmedel och kemikalier. Lagring av fyrverkerier ingår även här.

Aktuella mål

Tillsynen är kopplad till samhällsskydd och beredskap och målet är att minska möjligheterna för terrorister och andra med ont uppsåt att kunna tillverka sprängämnen.

Prioriteringar

Tillsynen samordnas med tillsynen över lantbruk och växthusföretag.

4.12 Renhållning

Renhållningsgruppen handlägger huvudsakligen ansökningar om dispens från kommunernas renhållningsordningar och klagomål på nedskräpning. Det finns olika dispenser som privatpersoner kan ansöka om. Den vanligaste dispensen som miljöförbundet handlägger är ansökan för uppehåll i avfallhämtning och ansökan om längre slamtömningsintervall.

Majoriteten av de inkomna ansökningarna beviljas och det är ytterst få som avvisas eller avslås. De ansökningar som avvisas eller avslås görs så mestadels på grund av att kraven i renhållningsordningen inte uppfylls eller att ansökan inte är komplett och därmed inte kan utgöra grund för beslut.

Antalet inkommande ansökningar har minskat kraftigt mot vad som förväntades. Detta går emot den tidigare trenden tidigare sets om att antalet ansökningar har ökat något varje år. Samtidigt ser vi att antalet timmar för rådgivning till allmänheten har ökat.

5. Planerad verksamhet inom rådgivning, uppdragsverksamhet och stöd

5.1. Energi- och klimatrådgivning

Förbundet är projektledare och ansvarig för energi- och klimatrådgivningen i samtliga medlemskommuner. Energi- och klimatrådgivarens (EKR) uppdrag är att ge kostnadsfri, oberoende och opartisk rådgivning till privatpersoner, små och medelstora företag samt organisationer. Rådgivningen finansieras av statliga medel och drivs i projektform.

2024 innebär start av en ny projektperiod. Energimyndigheten har inför den nya projektperioden aviserat en del förändringar i EKR-uppdraget, främst när det gäller redovisning och ansökan. På grund av förändringarna kommer projektet för 2024 endast att bli ettårigt och därefter är planen att ett nytt, tvåårigt, projekt ska sökas för 2025 och 2026.

Insatsprojekten Resurseffektiva byggnader och Hela Sverige laddar som Energimyndigheten lanserade under 2021 avslutades den 31 oktober 2023. De två områden som Energimyndigheten pekat ut som fokusområden för 2024 är:

- Energiberedskap
- Företagsrådgivning

Energiberedskap är ett delvis nytt område för EKR.

Det löpande arbetet med inkommande rådgivning från såväl företag, organisationer som privatpersoner fortsätter som tidigare. Energi- och klimatrådgivaren kommer även att, i mån av tid, delta i lämpliga företagsträffar och på aktivitetsdagar, mässor och liknande som anordnas ute i kommunerna.

Aktuella miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Projekt

Energimyndigheten kommer att öppna ansökan till 2024 års projekt i slutet av 2023 eller början av 2024. I samband med utlysningen kommer fler detaljer om projektets utformning och innehåll att presenteras. Söderåsens miljöförbund kommer att söka medel för fortsatt energi- och klimatrådgivning för Klippan, Perstorp, Svalöv och Örkelljunga kommun. Tid för EKR kommer att anpassas efter de kommunbidrag som Energimyndigheten fördelar till kommunerna. Energi och klimatrådgivaren på Söderåsens miljöförbund kommer, utöver den löpande rådgivningen, att arbeta med de aviserade fokusområdena och följa de riktlinjer som anges av Energimyndigheten.

5.3. Stöd till medlemskommunerna

Förbundet ska normalt bistå medlemskommunerna med stöd genom att svara på remisser eller medverka samt delta i kommunernas krisberedskapshantering. Träffa räddningstjänst, handläggare inom PBL i medlemskommunerna för att diskutera gemensamma frågor och synsätt. Närvara vid företagsfrukostar och liknande arrangemang i kommunerna.

Men sedan 1 januari 2023, då Bjuv lämnat samarbetet, har förbundets ekonomiska förutsättningar, då gemensamma OH kostnader nu ska fördelas på en mindre verksamhetsvolym, påverkats negativt. Förbundets ekonomi har därmed kommit i obalans, samtidigt har inte någon ekonomisk kompensation skett från kvarvarande kommuner.

Med hänsyn tagen till befintliga resurser 2024 och de prioriteringar som krävts och som beskrivs inom varje verksamhetsområde bedöms miljöförbundet inte ha tillräcklig finansiering för att svara på remisser åt kommunerna eller annan andra viktiga uppdrag som är skattefinansierade. I stället fokuseras resurserna i större utsträckning på arbetsuppgifter som genererar intäkter

6. Planerad verksamhet inom administration och internt stöd

6.1. Administration och internt stöd

En väl fungerande administration underlättar och effektiviserar för handläggarna. Administrationen är också en av hörnstenarna för offentlighet och insyn från allmänhet, företag, media, förtroendevalda m fl. Området administration omfattar, diarieföring, arkivering, ekonomi, IT, nämndsadministration, posthantering, personaladministration, intern kontroll, telefonservice m.m.

Uppdrag

De senaste årens verksamhetsutveckling, med bättre planering och uppföljning samt digitalisering, har gett resultat på miljöförbundets effektivitet och produktiviteten har höjts.

Prioriteringar

- Under 2024 kommer administrationsgruppen fortsätta att utveckla och förbättra administrativa rutiner och arbetssätt bl.a. gällande efterdebitering av miljöbalkstillsynen, ekonomirutiner samt fortsatt digitalisering och utveckling av hemsida m m.
- Förbundet hoppas även på att kunna börja utveckla och gå över till E-tjänster.